

Republika Slovenija
KOMISIJA ZA MEDICINSKO ETIKO
pri Ministrstvu za zdravstvo

Dr. sci. Andrej Marušič, dipl. psihol., dr. med.
Inštitut za varovanje zdravja RS
Trubarjeva 2, 1000 Ljubljana

Štev.: 76/01/00
Datum: 25. 1. 2000

Spoštovani g. dr. Marušič,

Komisiji za medicinsko etiko ste 24. 1. 2000 poslali dodatna pojasnila k predlogu raziskave z naslovom:

“Določanje metodologije za molekularno genetske študije samomora.” KME 72/09/99.

Komisija je na današnji seji Vaš predlog ocenila kot etično sprejemljiv. Opozarja pa Vas na pravila glede jemanja vzorcev tkiv ali organov iz trupel:

Zakonska ureditev razpolaganja s trupli in njihovimi deli je v naši državi urejena le delno in nedosledno. Za nedovoljene odvzeme delov trupla je v Kazenskem zakoniku zagrožena visoka kazen (do 5 let zapor). Državna komisija za medicinsko etiko je prisiljena prevzemati nase precejšnjo odgovornost, ko dovoljuje uporabo trupel pokojnikov ali biološkega materiala iz trupel v namene raziskav ali pouka. To stori v *vsakem primeru posebej*, na podlagi dobro utemeljene vloge. Okvirni pogoji, ki jih postavljamo, pa so naslednji:

1. Praviloma je odvzem dovoljen le, če je pokojnik pred smrtjo v to izrecno privolil. Če gre za opravilno nesposobno osebo (in če ta - po najboljši vednosti - odvzemu ne bi bila nasprotovala), je potrebno soglasje ožjega svojca ali varuha.
2. Izjemoma je odvzem dovoljen tudi brez poprejšnjega soglasja, če je znano ali je mogoče sklepati, da bi umrli pred smrtjo takim posegom ne bil nasprotoval. O tem pa je praviloma treba obvestiti najbližje svojce. Ti imajo sprva vlogo priče; če pa se izkaže, da o pokojnikovi volji ne vedo ničesar, jim je treba priznati pravico, da odvzem prepovedo.
3. **Z odvzemom se mora strinjati predstojnik ali pooblaščen vodja ustanove, ki sta v tistem času odgovorna za truplo.**
4. Pri posegu in pri vsem poznejšem ravnanju z odvzetimi deli telesa je treba postopati v skladu z načeli pietete. Zunanje sledove posega je treba v največji možni meri zakriti. Čeprav gre v Vašem primeru za majhen delček tkiva, odvzetega med rutinsko obdukcijo, in je obducentom ta zahteva znana, jo predočite v prošnji za odvzem vzorca (gl. tč. 3).
5. Spoštovati in zagotoviti je treba anonimnost dajalca.
6. Za vsako raziskavo posebej kot tudi za vsak drug namen uporabe organov, tkiv ali drugih delov trupel mora dati soglasje pristojna komisija za medicinsko etiko. Pavšalne odobritve niso možne. To velja tudi za že shranjene dele telesa ali preparate.
7. Če se med raziskavo odkrijejo podatki, ki utegnejo kazati na ogroženost prihodnjega zdravja sorodnikov pokojnega, in je to ogroženost s pravočasno preventivo ali zdravljenjem mogoče odvrniti, je prizadetim treba na primeren način omogočiti dostop do poučitve in svetovanja.
8. Za odvzeme delov telesa, ki se bodo uporabili za vsaditev, pa veljajo posebne določbe v Zakonu o odvemu in presaditvi delov človeškega telesa zaradi zdravljenja.

S spoštovanjem in lepimi pozdravi,

V imenu komisije za medicinsko etiko:

prof. dr. Jože Trontelj